

Geef jezelf nu ^{een} specifieke opdracht

ZEG NIET: „Wat zal ik gaan onderwerp dat hier voor me l

hou je niet es op Solo Brainstormmakat
PLUSPO

Gebruik de notitie functie in je telefoon

„Je huis groeit dicht

Ga je voor de ketting- of blaem Associatie?

MAAR ZEG:

„Hoe kan ik dit in de best mogelij pitch voor opdracht x zetten?

how to ...

67

Vroeger zaten we (bijna) allemaal op volle redactievloeren, maar met het stijgende aantal freelance journalisten bestaat het vak steeds meer uit eenpitters. Alleen: hoe kom je dan aan **frisse nieuwe ideeën**, wanneer je alleen jezelf hebt om mee te sparren? Freelancer Sara Madou ging op onderzoek uit.

tekst Sara Madou beeld Berend Vonk

Brainstormen in je uppie

Met vijftien vrouwen ergens in een

strandtent, omgeven door post-its, een hele dag ideeën op elkaar afvuren: hoewel de brainstorms op mijn eerste echte redactiebaan hartstikke gezellig waren, vond ik het soms best een opgave. Op commando creatief zijn, zeker als je net begint aan je carrière of nieuw bent op een bepaalde redactie, is best kwetsbaar namelijk. Wie weet branden anderen massaal je ingeving af, valt er een doodse stilte na je pitch of krijg je de dooddoener 'dat hebben we al eens gedaan' naar je hoofd geslingerd. Naast de vele andere voordelen die er wat mij betreft aan het freelance bestaan kleven (je eigen werktijden bepalen bijvoorbeeld, en verlost zijn van eindeloze vergaderingen zonder doel), is in je eentje kunnen brainstormen voor mij stiekem ook zo iets. Mijn eigen brein en ik, met een goede (instrumentale) playlist op de achtergrond. Boetseren totdat er een lijst -hopelijk- ijzersterke pitches staat, vol ideeën die ik écht zou willen maken. Natuurlijk zitten er ook veel voordelen aan met een groep brainstormen. Inhaken op elkaars opmerkingen, om vanuit verschillende inzichten en achtergronden tot een nieuw concept te komen, kan ontzettend inspirerend zijn. Maar eerlijk is eerlijk: het allerliefst sluit ik me toch echt in mijn eentje op in mijn kantoor als ik pitches ga bedenken.

BEWAREN

Mijn liefvallige wederhelft wordt er regelmatig gek van als ik tijdens een diner in een restaurant mijn Moleskine pak om een ingeving te noteren, of wanneer een iets te haastig opengetrokken kastdeur die eeuwig groeiende stapel knipsels en oude bladen doet instorten. Maar ja, je wil het wél opschrijven. Want voor je het weet, vergeet je Dat Briljante Idee, waar je ongetwijfeld De Tegel mee had gewonnen. Of, zoals journalist Judith van Ankeren zegt: 'Ik krijg altijd ingevingen als ik hardloop. Vaak ben ik dan bang dat ik mijn "briljante" ideeën vergeet en herhaal ik ze de rest van mijn zogenaamd ontspannende rondje in m'n hoofd, om ze regelmatig alsnóg te vergeten.' Naast het welbekende notitieboekje naast je bed kun je hier gelukkig tegenwoordig ook de Notitie-functie in je telefoon voor gebruiken, of handige apps zoals Google Keep. Voorkomt bovendien dat je huis dichtgroeit vanwege een overdosis papier.

Meestal pak ik dat als volgt aan: ik noteer een aantal opdrachtgevers, zoals Vrij Nederland of Vogue, waar ik voor aan de slag wil. Vervolgens verzamel ik uit alle hoeken en gaten (notitieboekjes, krantenknipsels, websitelinkjes) input die ik tussendoor heb verzameld en waar ik naar ga staren/over ga nadenken totdat er een goed verhaalde uitrolt. Plus: ik sleep een berg papier mee voor mijn favoriete associatie-oefening. Hiervoor pak ik een magazine of krant en stel mezelf tot doel om bij iedere pagina/elk artikel een onderwerp voor de desbetreffende opdrachtgever te verzinnen. Voorbeeldje: in de Volkskrant staat een verhaal over het tekort aan pleegouders, je denkt aan ouders, zwangerschap, dalende geboortecijfers, *et voilà*; een drieluik voor Libelle met drie vrouwen die er bewust voor kozen geen kinderen te krijgen. Soms associeer ik me het leplazarus en ligt het onderwerp van een pitch onherleidbaar ver weg van het oorspronkelijke verhaal. Een duik in oude notitieboekjes leert me dat ik

ooit van een artikel over superfoods arriveerde bij een verhaal over de ongezonde hoeveelheid boeken die ik koop. Geen idee waar die connectie vandaan kwam.

Plan van aanpak

Ieder heeft zijn voorkeur als het de solo-brainstorm betreft. Dat blijkt ook uit een rondgang onder collega's. Waar de een op knallende hardrock het creatiefst kan denken, wil de ander juist doodse stilte om zich heen. En waar sommige mensen thuis het beste brainstormen, zijn er ook types die de voorkeur geven aan buiten de deur. Toch valt er uit de verschillende plannen van aanpak onder freelance collega's (zie kader) wel het een en ander aan eenduidigheid te destilleren. Zo zijn er de mensen die vooral praten over 'hun hoofd leegmaken': een lange wandeling maken of in bad staan/liggen, waarbij de rust in het brein hun creativiteit stimuleert. Dan is er de categorie die het 't liefst in een andere omgeving zoekt: van een hutje op de hei in Drenthe tot een solo-vakantie in Bali. Vervolgens heb je de mensen die, zoals ondergetekende, er heel methodisch mee aan de slag gaan: met een berg inspiratiebronnen zitten en er zoveel mogelijk uit knallen. En tenslotte de groep die inspiratie van buitenaf opzoekt: netwerkbijeenkomsten, kantoorgenoten of bepaalde literatuur (zoals 'Big Magic' van Elizabeth Gilbert of het wat praktische 'Bedenk eens wat nieuws' van Karel van den Berg). Mocht je nog geen idee hebben in welke categorie je valt, probeer dan gerust het nodige uit om te kijken wat het beste bij je past. En let op: zo'n solovakantie is deels aftrekbaar van de belasting.

Externe hulp

Mocht je er nou niet uitkomen, dan kun je altijd nog professionele hulp inschakelen. Van Marcel Stolk bijvoorbeeld, die via de NVJ Academy de cursus 'Brainstormen in je eentje' geeft. Of je nou bij de radio, tv, printmedia of online werkt, hij zegt iedereen verder te kunnen helpen: 'Als je net begint als freelancer en nog niet veel ervaring hebt in je vakgebied kan het lastig zijn om op te starten. Mensen met veel ervaring zitten soms vast in ingesleten patronen en zijn gebaat met een nieuwe aanpak. Ik help vooral bij het structureren van hun creatieve proces.' Een goede brainstorm bestaat wat Stolk betreft uit twee hoofdonderdelen: 'Je start met divergeren: het zoeken naar alle mogelijke oplossingen. Vervolgens ga je de beste ideeën kiezen en uitwerken: het convergeren. We zijn geneigd om hierin te kritisch en resultaatgericht te werk gaan. Gelijk een minder idee afketsen bijvoorbeeld. Terwijl: hoe langer je lijst is, hoe groter de kans dat er iets sterks tussen zit, of waar je nog opkomt door verder te denken op dat "slechte idee". Wat ik ook vaak mis zie gaan, is dat iemand niet de ruimte pakt om zijn of haar creativiteit los te laten. Zo zijn we geneigd om te zoeken naar één manier om een bepaald probleem aan te pakken. Maar: waarom bedenk je er geen tien, om daar

vandaan de beste optie te bepalen? Probeer ambitie in je vraagstelling te brengen.

Zeg bijvoorbeeld niet: “wat zal ik gaan doen met het onderwerp dat hier voor me ligt”, maar liever “hoe kan ik dit onderwerp in de best mogelijke pitch voor opdrachtgever X gieten”.

Denkspieren trainen

Mocht je nou van jezelf denken dat creatieve pitches bedenken niet je sterkste punt is, goed nieuws; creatief denken valt te leren. Natuurlijk moet het een beetje in je zitten, maar net als je beenspieren in de sportschool kun je je creatieve denkspier wel degelijk trainen.

Stolk: ‘Jezelf een specifieke opdracht geven kan hier een goede methode voor zijn. Bijvoorbeeld in een tijdsbestek van een kwartier alles wat je te binnen schiet opschrijven, om daarna een kwartier dat verder toe te spitsen. En dan na een halfuur ook écht stoppen. Of draai het om en denk 50 invalshoeken rondom een onderwerp, niet meer én niet minder. Ook leuk: totaal random twee woorden blind prikken in een boek, en deze combineren tot een artikelidee.’ Mijn eigen favoriet, doordenken op een bepaald artikel, heet blijkbaar kettingassociatie (weet ik dat ook weer). De bloemassociatie is eveneens populair. Daarbij denk je allerlei dingen die passen bij een bepaald onderwerp. Heb je een groot interview gepland, dan kun je om de naam van die persoon heen bijvoorbeeld woorden noteren waar je bij hem/haar aan denkt, om daar vervolgens vragen omheen te formuleren.

Altijd aan

Het kan best pittig zijn, om je hoofd voortdurend ‘aan’ te laten staan voor nieuwe indrukken. Journalist Miriam Mars omschrijft het als volgt: ‘Ik zie altijd overal een verhaal in en ben dan ook oprecht jaloers op mensen met een échte baan’. Dat herken ik wel. Mensen die om klokslag vijf uur de deur achter zich dichttrekken en dan helemaal klaar zijn, niet de hele avond - bewust of onbewust - hun antennes instellen op een potentiële pitch. Soms scherm ik het voor mezelf af. Zo lees ik vooral boeken voor mijn plezier, dat associeer ik minder dan tijdschriften met werk. En ik plan regelmatig telefoonloze avonden in, om mijn brein rust te geven. Ook dan sijpelt er nog regelmatig een brainwave doorheen. Maar is dat niet juist deels wat ons vak zo interessant en veelzijdig maakt...?

Daar ga ik maar eens goed over nadenken tijdens een solo-brainstorm. Misschien kan ik ook eens zo’n solo-vakantie boeken. De KLM wereldweken komen er weer bijna aan, las ik net. Zit daar trouwens geen leuk artikel in, hoeveel voordeel zo’n actieweek nog écht oplevert voor de consument? En kwam regisseur Joram Lürsen in 2020 niet met een tv-serie gebaseerd op de beginjaren van KLM? Leuk om hem eens te interviewen. Wacht, ik pak er even mijn notitieboekje bij.

Net als
je beenspi-
eren
in de
sport-
school
kun je je
creatieve
denk-
spier wel
degelijk
trainen

ZO DOEN ANDERE FREELANCERS HET

- **Elodie Kint:** ‘In het buitenland ben ik op mijn best qua brainstormen. Dan vallen opdrachten op locatie weg, wat ruimte geeft om over andere dingen na te denken.’
- **Merel Brons:** ‘Ik ga naar het strand, met een goede latte en heel veel magazines. De geluiden van de zee helpen me om een lijst met frisse ideeën op papier te zetten.’
- **Caspar Janssen:** ‘Ijsberen in de huiskamer, met drank en muziek. En de volgende dag acht van de tien ideeën weer weggooien.’
- **Caroline Griep:** ‘Als ik het even niet meer weet, ga ik wandelen. Dat werkt bijna altijd. Als een soort slowcooker iets in mijn hoofd stoppen, waar het weer uitkomt als het idee in kwestie er klaar voor is.’
- **Rosanne Langenberg:** ‘In de natuur komen voor mij de beste ideeën. Dan mediteer ik, en laat me verrassen door wat er loskomt aan ideeën.’
- **Koos Dijksterhuis:** ‘Zelf noem ik het liever nadenken dan brainstormen. Het kan altijd en overal, juist als je je brein even minder nodig hebt. Wanneer je in de trein zit en uit het raam kijkt bijvoorbeeld.’